

slovničnih pravil. Sicer pa je za lažje krmiljenje med jezikovnimi čermi poskrbljeno s kazalkami, ki uporabnika usmerjajo po učbeniku naprej in nazaj k poglavjem, kjer bo našel dodatna pojasnila v zvezi s slovnico ali besediščem, vse slovnične preglednice, zgledi rabe ter ostala jezikovna pojasnila znotraj lekcij pa so označena z rdečim križem, znakom za prvo pomoč. K drugi pomoči pa potem sodijo druga kratka jezikovna opozorila v recimo temu pragmatičnih razdelkih, ki se pojavljajo ob besedilih, vsebujejo pa informacije o kraticah (npr. *kilogram = kg*, *37 stopinj Celzija = 37 °C*) in možnih vprašanjih v neki situaciji oziroma možnih odgovorih na neko vprašanje (npr. *Kakšne težave imate? Boli me glava. Vrti se mi ...*).

Zaključimo lahko z ugotovitvijo, da učbenik *Slovenščina v bolnišnici* uspešno orje ledino učenju slovenščine kot tujega strokovnega

jezika. Lahko je zgled morebitnim nadaljnjim prizadevanjem na tem področju, predvsem zato, ker se zaveda potreb ciljnih uporabnikov in jih s pomočjo sodobnih didaktičnih metod tudi upošteva. Ter seveda zato, ker povezovanje evropskega prostora zagotovo prinaša povečanje potreb po učenju specifične jezikovne zmožnosti na različnih strokovnih področjih. In če se komu ob tem porajajo pomisleki, da bi se takšni projekti za slovensko jezikovno situacijo zaradi majhnosti tržišča sploh lahko uresničevali, je projekt *Zdravi jeziki (Healthy Languages)* dokaz, da se z nekaj volje v Evropi denarna sredstva da dobiti. In če se združi z znanjem, se dobi tudi nagrada – projekt *Zdravi jeziki* je prejel Evropsko jezikovno priznanje za leto 2005.

Tadeja Rozman
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
tadeja.rozman@ff.uni-lj.si

Slovenščina na daljavo za Skandinavce

Študij slovenščine na daljavo preko spleta poteka na Oddelku za slovanske jezike Univerze v Göteborgu od začetka leta 2004. Univerza v Göteborgu na ta način kot edina v Skandinaviji lahko ponudi visokošolske tečaje slovenščine. Trenutno se treh tečajev v obsegu 30 kreditnih točk (ECTS) udeležuje 18 študentov.

Ozadje. Pred vstopom desetih novih držav članic v Evropsko unijo je izrazil švedski Urad za visoko šolstvo v enem izmed svojih poročil zaskrbljenost nad dejstvom, da dveh jezikov novih držav članic ni mogoče študirati na nobeni švedski univerzi, in sicer slovenščine ter slovaščine. Slovenščine takrat ni bilo mogoče študirati niti v drugih nordijskih državah. Razlog za tako stanje je bil predvsem v tem, da na eni univerzi ni bilo mogoče zbrati dovolj velike skupine zainteresiranih študentov, da bi bilo to finančno upravičljivo.

Približno v istem času se je na Švedskem zelo močno razvijalo učenje na daljavo preko interneta. Ministrstvo za izobraževanje in kulturo je namenilo precej denarja za razvijanje takih tečajev. Ustanovljena je bila tudi skupna administracija spletnih tečajev (<http://www.netuniversity.se/>).

Zaradi tega je Oddelek za slovanske jezike na univerzi v Göteborgu vložil prošnjo za financiranje začetnega tečaja slovenščine preko interneta, utemeljeno še z dodatnim razlogom, da ima univerza v Göteborgu idealno lego sredi Skandinavije v približno enaki oddaljenosti od vseh treh prestolnic, kar pomeni manj kot štiri ure vožnje za pretežni del potencialnih študentov. Skandinavci namreč lahko na podlagi dolgoletnih dogovorov in zaradi velike podobnosti jezikov študirajo v vseh izobraževalnih ustanovah sosednjih držav.

Prošnja je bila odobrena in prvi tečaj v obsegu 15 kreditnih točk je začel delovati takoj po novem letu 2004. Tečaj se je oblikoval med samim potekom tečaja in najbolj prizadevni izmed študentov so veliko prispevali k njegovemu izoblikovanju z različnimi nasveti in pripombami. Ko so prvi študenti dokončali začetni tečaj, so takoj začeli spraševati za nadaljevanje in na srečo je bila fakulteta temu naklonjena. Od januarja 2005 se zato ponuja nadaljevanje do 30 kreditnih točk, od januarja 2006 pa še do 45 točk.

Cilj. Ker je priložnosti uveljaviti se kot lingvistični ali literarni slovenist v Skandinaviji zelo malo, je prednostni cilj göteborgskega študija slovenščine prevajalska dejavnost absolventov in zato je že od samega začetka eden najbolj pomembnih delov študija prav prevod v švedščino.

Zanimanje. Za študij slovenščine je bilo zanimanje večje od pričakovanega.¹ Pri prvem rednem naboru za zimski semester 2004 se je prijavilo kar 75 oseb, izmed katerih je bilo na tečaj sprejetih 12. Tudi v nadaljnjem je bilo zanimanje veliko: za letni semester 2005 je bilo 60 prijavljenih, izmed njih pa 10 sprejetih, za tale zimski semester 40 novih prijavljenih in 7 sprejetih. Trenutno ima oddelek skupaj 18 študentk in študentov slovenščine na različnih nivojih.

Tečaji. Popolnim začetnikom je namenjen začetni tečaj v obsegu 1–15 točk. Tu se študent nauči okrog 1000 besed, vadi izgovarja-

vo, se nauči večji del osnovne in pravilne morfologije ter najpomembnejše dele skladnje. Večji del vaj je posvečenih prevajanju iz slovenščine v švedščino, prevaja pa se tudi enostavna besedilca v drugo smer. Tečaj se zaključí s tem, da študent prevede manj zahteven odlomek iz Skubičeva romana *Grenki med*.

Dva tečaja, ki obsegata 16–30 kreditnih točk, sta namenjena poglobljenemu študiju slovenskih besedil ter slovnice. Na enem izmed tečajev študenti preberejo 60 strani enostavnejših leposlovnih besedil in 40 strani neleposlovnih, vse razdeljeno na 50 kratkih besedil. K vsakemu besedilu imajo na voljo zvočni posnetek, podroben slovensko-švedski slovarček ter švedski prevod. Vsa besedila so naglašena.² Kako izgledajo besedila, ponazarja shema na dnu strani.

Na koncu vsakega besedila manjka v prevodu nekaj deset vrstic, ki jih mora študent sam prevesti in poslati učitelju v preverjanje. Za zaključek tečaja prevede vsak študent neko kratko zgodbo in naredi kratek pisni izpit. Cilj prevajalske naloge je, da študent pripravi prevod take kakovosti, da bi bil lahko objavljen, cilj izpita pa je preverjanje študentovega znanja, ker se ne ve, ali je kdo z njim sodeloval pri nastajanju prevoda.

V okviru slovničnega tečaja študentje preštudirajo eno od krajših slovenskih slovníc za tujce (npr. Derbyshire 1993 ali Jenko 2000). V pripravi je tudi manjša slovenska slovnica v švedščini. Za utrjevanje slovnice se študentom

BáII se je, da bo ogrômnega plíšastega medvéda nášöl v ênem od trêh kontêjnerjev, pa ga ní. Vseêno je mórať nékaj premágati, prédan je lahkó stópiť po steptánem snégu, valovítem in spózlkem od stopínj. Béle hónde ní bílô na parkíríšču. Ánino koló je bílô naslónjeno v vêži blóka ob popacán zíd. Zarádi téga je bíľ hvaléžan. Bíľ je tórak, skóraj pêt popóldne, prví dán nôvega léta. Fužínski blóki so se svetíli v kristálno čístem zráu.

(Alêš Čár: "Ôn")

plíšast *plysch-*
kontêjner -ja
container
teptá > s- stampa till,
trampa ner
valovít *böjljande,*
vågig
spózłk *hal*
stopínja *steg*
vêža *entré*
pacá > po- *fläcka*
(ner)
Fužíne pl.t. förort i
östra Ljubljana
kristálän *kristall-, av*
kristall

Han var rädd att han skulle hitta den enorma plyschbjörmen i en av de tre containrarna, men (det gjorde han) [den] inte. Likväl måste han övervinna något innan han kunde gå över den nedtrampade snön, vågig och hal av fotsteg. Den vita honden var inte på parkeringen. Anas cykel var lutat mot en nedfläckt vägg i höghusets entré. Han var tacksam för det. Det var tisdag, nästan fem på eftermiddagen, den första dagen på det nya året. Fužines höghus sken i den kristallklara luften.

¹ Za primerjavo: za študij srbohrvaščine na daljavo je bilo prvič prijavljenih približno 170 kandidatov.

² Pri tem se uporablja posebej prilagojen sistem zapisa in naglasnih znamenj.

Maskulina ord slutar i dual på -a. I maskulinum heter *två två*.

Feminina och neutrala ord slutar i dual på -i. I femininum och neutrum heter *två två*.

Maskulina ord slutar i plural på -i. I maskulinum heter *tre trije* och *fyra štirje*.

Feminina ord slutar i plural på -e.

Neutrala ord slutar i plural på -a. I femininum och neutrum heter *tre tri* och *fyra štiri*.

To je ena knjiga.	- To sta dve knjigi	(2) - knjiga bok	☒
	- To so tri knjige	(3)	☒
To je en avtobus.	- To sta dva avtobusa	(2) - avtobus buss	☒
	- To so tri avtobusi	(4)	☒
To je eno ôkno.	- To sta dva okna	(2) - ôkno fönster	☒
	- To so	(3)	☐
To je en hotell.	- To sta	(2) - hotel hotell	☐

Slika 1: Ena od vaj za utrjevanje slovnice.

ponuja izbira avtomatično popravljenih vaj v formatu *html* skupaj s komentarji in pojasnili. Ena od vaj je predstavljena na **Sliki 1**.

Na naslednjih dveh tečajih, ki obsegata 31–45 kreditnih točk, študenti vadijo pisanje v slovenščini ter prevod v slovenščino in se seznanjajo s slovensko književnostjo skozi branje v angleškem in švedskem prevodu precejšnjega števila besedil različnih avtorjev od Antona Tomaža Linhartarja do Jane Putrle Srdić ter literarnozgodovinskih člankov o posameznih obdobjih in biografskih opomb o avtorjih. Za zaključek napišejo krajši esej o izbranem avtorju in enem od njegovih romanov ali eni od pesniških zbirk.

Študentje. Slovenščino na univerzi v Göteborgu lahko študira vsak Skandinavci kjerkoli na svetu, ki ima kot materni jezik švedščino, norveščino ali danščino, ali pa kdorkoli z zadostnim znanjem švedščine. Edini pogoj je dostop do interneta. Zato so trenutno študentje slovenščine doma s Švedske in z Norveške, dve študentki pa živita v Sloveniji. Na ta način lahko študirajo tudi ljudje vseh starosti, tako študenti vseh različnih smeri kot zaposleni, ki hočejo svojo izobrazbo izpopol-

niti s potrebnim jim jezikom. Slovenščina je bila vključena tudi kot izbirni predmet v balkanistični dodiplomski študijski program prve stopnje na univerzi v Oslu.

Zaradi velikega zanimanja za internetne tečaje slovenščine so za študij izbrani najbolj kvalificirani študenti na podlagi rezultatov v srednji šoli in specialnega splošnega testa za vstop na visoke šole, kar pomeni, da so študenti zelo motivirani in da je njihov uspeh zelo dober.

Potek študija. Vsa komunikacija med študenti in učiteljem poteka s pomočjo informacijske in konferenčne platforme *FirstClass*. Vse gradivo, sporočila, naloge itd. so na posebnem strežniku na humanistični fakulteti v Göteborgu. Z njim se lahko povežejo študenti preko posebnega odjemalskega programa *FirstClass*, ki omogoča zelo udobno delo, lahko pa tudi preko internetnega brskalnika, ki ponuja najpomembnejše funkcije sistema.

V *FirstClassu* ima vsak študent svoje namizje, zelo podobno tistemu v sistemu Windows. Na njej pa ima svoj poštni predal, klepetalnico, diskusijske forume, različne informacij-

ske mape ter mape z gradivom za posamezne tečaje. Poleg tega lahko pošilja pisna ali zvočna sporočila vsem udeležencem in klepeta v pisni ali zvočni obliki z vsemi istočasno prisotnimi osebami. V sistemu obstaja tudi katalog s predstavitev vsakega študenta.

Delo v tečajih v glavnem poteka tako, da študent prebere vse informacije in gradivo v posamezni lekciji ter posluša zvočne datoteke, potem naredi vse vaje, h katerim so priložene rešitve in naposled kontrolno nalogo, ki jo pošlje učitelju v preverjanje. V veliki meri pomeni to individualno samoučenje, kar tudi omogoča individualni tempo napredovanja.

Izpit na daljavo. Po vsakem končanem tečaju mora študent narediti izpit. Tudi to je mogoče opraviti na daljavo. Izkazalo se je, da so različne ustanove, kot npr. Švedsko veleposlaništvo v Ljubljani in srednje ter visoke šole po celi Švedski, večinoma pripravljene pomagati pri nadzoru pisnih izpitov.

Težave. Nikakor ni mogoče zanikati, da učenje jezika preko interneta prinaša s seboj tudi določene težave praktične narave, predvsem ko gre za praktično obvladanje govorjenega jezika. Zato so zelo pomembni zvočni posnetki celotnega gradiva in fonetične vaje. Večinoma se da računati tudi s tem, da visoko motivirani študenti sami poskrbijo za krajše ali daljše bivanje v deželi, kjer se jezik govori.

Druga pomembna omejitev internetnih tečajev je odsotnost osebnega stika med študenti in učiteljem, vendar je to dejstvo lahko nekaterim študentom celo v prid. V pisnem stiku so namreč nekateri bolj smeli kot v neposred-

nem osebnem stiku. Da bi študentom vendarle bila ponujena možnost seznaniti se z učiteljem in tudi med seboj, je vsakič sredi semestra organizirano celodnevno sobotno srečanje vseh zainteresiranih študentov v Göteborgu.

Načrti za v prihodnje. Večina študentov je trenutno še na začetnem tečaju, vendar so tečaji in gradivo do 45 kreditnih točk od januarja 2006 že pripravljeni za uporabo. V načrtu je tudi daljše nadaljevanje in v nekajletni perspektivi celoten dodiplomski program prve stopnje, v katerem bi bilo 120 kreditnih točk slovenščine, 60 pa drugih predmetov, npr. splošne lingvistike, literature ali prevajalske teorije in švedščine, odvisno od usmeritve študija.

Sklep. Göteborgski tečaji slovanskih jezikov (bolgarščine, češčine, poljščine, srbohrvaščine in slovenščine) na daljavo preko interneta so trenutno edini svoje vrste v Skandinaviji. Izkazalo se je, da s finančnega vidika spletni tečaji omogočajo tudi učenje jezikov z manjšim številom govorcev. Poleg tega so dosežki študentov veliko boljši kot na navadnih tečajih, kar je seveda tesno povezano z dejstvom, da je zanimanje za internetne tečaje veliko večje kot število dostopnih študijskih mest. To se na tradicionalnih tečajih ni nikoli zgodilo niti pri »večjih« slovanskih jezikih. Tako veliko zanimanje pa seveda lahko pripišemo predvsem zemljepisni neomejenosti tečajev.

Morgan Nilsson
Univerza v Göteborgu
morgan.nilsson@slav.gu.se